

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lipca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku J.K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 20 lipca 2018 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego we W. z dnia 1 grudnia 2016 r., sygn. akt III AUa [...] /16,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. przyznaje adwokatowi R.A. - Kancelaria Adwokacka w L. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w L. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej na rzecz wnioskodawczynie z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, przy czym powyższą kwotę należy powiększyć o stawkę należnego podatku od towarów i usług.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 1 grudnia 2016 r., III AUa [...] /16, Sąd Apelacyjny we W. - w sprawie z wniosku J.K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L. o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, oddalił apelację wnioskodawczynie od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. z dnia 8 czerwca 2016 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 20 sierpnia 2015 r., odmawiającej prawa do renty

z tytułu niezdolności do pracy, wobec niespełnienia przez wnioskodawczynię przesłanek określonych w art. 57 ust. 1 pkt 2 oraz art. 102 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm. dalej „ustawa emerytalna”), od których uzależnione jest przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawczyni (ustanowiony z urzędu), zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, poprzez błędne zastosowanie i wykładnię i uznanie, że „ubezpieczona nie jest już osobą niezdolną do pracy, podczas gdy z zebranego w toku procesu materiału dowodowego wynika jednoznacznie, iż ubezpieczona w dalszym ciągu jest osobą niezdolną do wykonywania pracy”, art. 102 ust. 1 w związku z art. 57 ustawy emerytalnej, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że „w związku z ustaniem czasowej niezdolności do pracy (...) ustało prawo do renty z tytułu tymczasowej niezdolności do pracy, podczas gdy z zebranego w toku procesu materiału dowodowego wynika, iż ubezpieczona w dalszym ciągu pozostaje osobą niezdolną do podjęcia jakiegokolwiek pracy zarobkowej wobec czego renta z tego tytułu wciąż jej przysługuje”, art. 12 i 13 ustawy emerytalnej, poprzez błędną wykładnię „kryteriów niezdolności do pracy w efekcie czego Sąd uznał, iż ubezpieczona jest osobą zdolną do pracy, podczas ubezpieczona nieprzerwanie jest osobą niezdolną choćby częściowo do podjęcia pracy w szczególności do pracy zgodnej z dotychczas zajmowanymi stanowiskami zawodowymi i posiadanym wykształceniem”. Pełnomocnik zarzucił także naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 233 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że „wydane w toku procesu opinie biegłych pozwoliły uznać, iż ubezpieczona jest zdolna do pracy (...)”.

W oparciu o te zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz orzeczenie o kosztach procesu, w tym orzeczenie o kosztach działania pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na występujące w sprawie zagadnienia prawne: 1). „czy chwilowa poprawa stanu zdrowia może stanowić przesłankę do odebrania lub nie przedłużenia renty z tytułu

niezdolności do pracy”, 2). „wpływ zaburzeń psychicznych na wykonywanie pracy umysłowej w organach administracji czy instytucjach zaufania publicznego”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik organu rentowego wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej, wraz z orzeczeniem o kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie ma uzasadnienia.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu cytowanego przepisu uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością, i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, LEX nr 180841). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr

736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). W sytuacji gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest potrzeba wykładni przepisów prawa, konieczne jest określenie, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Wypada również dodać, że podobnie jak w przypadku gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest występujące w sprawie zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nie zachodzi ona, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

W ocenie Sądu Najwyższego pełnomocnik wnioskodawczyni nie zdołał wykazać występowania tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Odnosząc się do prezentowanych w skardze kasacyjnej zagadnień prawnych, trzeba przede wszystkim stwierdzić ich pozorność, oraz uznać, że w istocie sprowadzają się one do kontestowania dokonanych ustaleń faktycznych. W ogólności należy przypomnieć, że samo pojęcie niezdolności do pracy i jej rodzaje (wraz z przesłankami orzekania o niej) zdefiniowane zostały w art. 12 oraz art. 13 ustawy. W myśl pierwszego z powołanych przepisów, niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu, przy czym niezdolność jest całkowita, gdy oznacza utratę

możności wykonywania jakiejkolwiek pracy, tj. w innych warunkach niż specjalnie stworzone na stanowisku pracy odpowiednio przystosowanym do stopnia i charakteru naruszenia sprawności organizmu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 r., II UKN 134/00, OSNAPiUS 2002 nr 15, poz. 359) i częściowa, gdy ogranicza się do utraty w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Ustawodawca odróżnia zatem dwa aspekty niezdolności do pracy, tj. ekonomiczny (obiektywne pozbawienie danej osoby możliwości zarobkowania w drodze wykonywania jakiejkolwiek pracy lub pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji) oraz biologiczny (stan organizmu dotkniętego schorzeniem naruszającym jego sprawność). Dopiero koniunkcja tych dwóch elementów pozwala na uznanie danej osoby za niezdolną do pracy. W konsekwencji nie oznacza niezdolności do pracy niemożność wykonywania zatrudnienia spowodowana innymi przyczynami niż naruszenie sprawności organizmu i odwrotnie - nie jest ową niezdolnością biologiczny stan kalectwa lub choroby nieimplikujący wskazanych wyłączeń lub ograniczeń w świadczeniu pracy (tak m.in. w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2004 r., II UK 167/03, OSNP 2004 nr 18, poz. 320, z dnia 14 czerwca 2005 r., I UK 278/04, LEX nr 375618; z dnia 18 maja 2006 r., II UK 156/05, LEX nr 1001299; z dnia 3 grudnia 2008 r., I UK 54/08, LEX nr 1001284; z dnia 8 czerwca 2010 r., II UK 399/09, LEX nr 611421 i z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 64/10, LEX nr 653663). Także istnienie schorzeń powodujących konieczność pozostawania w stałym leczeniu nie stanowi samodzielnej przyczyny uznania częściowej lub całkowitej niezdolności do pracy, chociaż w pewnych okresach wymaga czasowych zwolnień lekarskich (por. przykładowo wyrok z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 64/10, niepublikowany, czy wyrok z dnia 6 stycznia 2009 r., II UK 125/08 - niepublikowany, w którym przyjęto, że upośledzenie organizmu nie jest wystarczającą przesłanką przyznania renty, w sytuacji, gdy mimo tego upośledzenia możliwe jest podjęcie dotychczasowej pracy i systematyczne leczenie schorzenia).

Warto także zwrócić uwagę, w związku z zarzutami skargi, że zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej może być naruszenie przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, z wyłączeniem zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów

(art. 398³ § 3 k.p.c.). Wyłączenie to oznacza pozbawienie stron możliwości kwestionowania prawidłowości dokonanych przez sąd ustaleń poprzez odnoszący się do sfery oceny i wnioskowania zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2010 r., II CSK 372/09, LEX nr 577688).

Tym się kierując, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie obciążając wnioskodawczyni – z uwagi na charakter sprawy - kosztami postępowania na podstawie art. 102 k.p.c.

O kosztach udzielonej wnioskodawczyni pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 15 ust. 2 i 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714 ze zm.).

ał